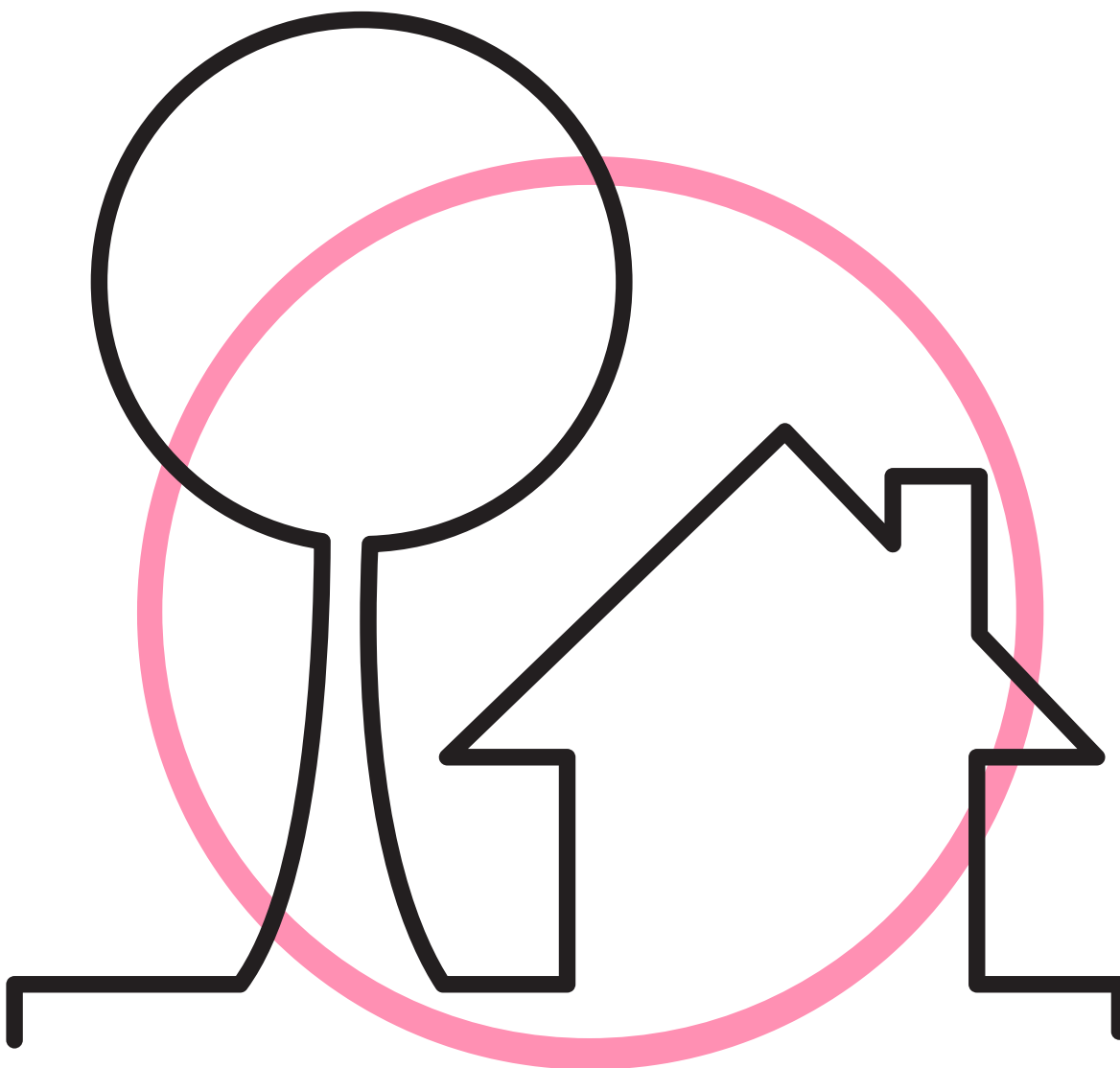

červenec 2021
číslo 2

INISZ

INTERNETOVÝ NEWSLETTER INOVACÍ
V SOCIÁLNÍM ZAČLEŇOVÁNÍ

vydává: Odbor pro sociální začleňování MMR
(Agentura)

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

ÚVODEM

Vážené čtenářky a čtenáři,

v jedné ze svých knih popsal Jan Werich to, čemu bychom dnešním úředním jazykem řekli denní výkaz práce nebo snímek pracovního dne umělce – autora. Jeho pracovní den se skládá z mnohahodinových sezení u stolu nad prázdným papírem, krátkých výkřiků radosti z nápadu, hektického rozvíjení tohoto nápadu v několika následujících minutách a pak (ve většině případů) zmačkání popsaného papíru a čekání na další nápad.

Postupný návrat z home office do kanceláří nám umožnil po čase vzájemně sledovat, jakými činnostmi je vyplněna naše práce. Pro někoho překvapivě nemá podobu čekání nad prázdným papírem na to, až přijde nápad na hledanou sociální inovaci, ale je zaplněn mnohem prozaičtějšími činnostmi. Příprava pozvánky na schůzku, editace poznámek z jejího průběhu, rozesílání zápisů. Pročítání dokumentů týkajících se aktuálně řešené otázky. Pročítání materiálů z jiných oblastí, zda v nich nebude něco inspirativního. Diskuze s kolegy o přečteném, zaslechnutém, projednaném nebo připravovaném. Pečlivé čištění rozsáhlých datových matic a dlouhé hledání, proč nesedí kontrolní součty. Přepisování výzkumných rozhovorů. Sepisování myšlenek, přepisování myšlenek a znovu přepisování myšlenek. Možnost dělat toto vše nikoliv doma s rodinou, ale v kanceláři s kolegy, je velkou inovací posledních týdnů. Věříme, že po létě se k ní přidá i možnost diskuze tváří v tvář na workshopech a konferencích.

Ve druhém čísle zpravodaje projektu „Agentura pro sociální začleňování jako inovační aktér politiky sociálního začleňování“ jsme se rozhodli skladbu příspěvků obohatit o žánr rozhovoru a – s ohledem na velké zastoupení tohoto tématu v aktuálních projektových aktivitách – při přípravě dalších rubrik jsme cíleně více prostoru věnovali tématům souvisejícím s bydlením.

Přeji vám, abyste během zbývajících částí léta načerpali dostatek sil a užili si volné chvíle podle svých představ.

Roman Matoušek
vedoucí projektu

04

Z projektu

07

Zaujalo nás

11

Rozhovor

14

Z Agentury

O B S A H

04 Informace o vývoji jednotlivých projektových aktivit

07 Jaké dopady měla pandemie Covid-19 na vyloučení z bydlení a mladé Evropany?

Proběhla konference „Překážky v návratu lidí bez domova do bydlení. Řešení rozsáhlých rozhodovacích úloh ve veřejné správě“

Proběhl „Týden Housing First“

Mapa nezaměstnanosti a sociální nejistoty byla aktualizována

Akční plán pro Evropský pilíř sociálních práv

Vyšlo speciální číslo časopisu Česká kriminologie

11 Peter Hančín - krajský koordinátor pro záležitosti romské menšiny pro Moravskoslezský kraj

14 Index sociálního vyloučení 2020 je na světě

Proběhlo několik zajímavých konferencí

Byla vydána specifická část Metodiky koordinovaného přístupu k sociálnímu vyloučení

Z PROJEKTU

V Libereckém kraji se 4. května 2021 sešel „mikrotým“ k široké prioritní oblasti týkající se bezpečnosti ve vztahu k občanskému soužití, komunitnímu životu, volnému času, sportu, kultuře a zdraví osob sociálně vyloučených a sociálním vyloučením ohrožených. Diskutováno bylo velké množství opatření a aktivit, které by bylo možné realizovat na krajské úrovni ve prospěch zlepšení života nejen osob z cílové skupiny, ale všech obyvatel kraje jako celku. Klíčovým tématem této platformy byla také včasná intervence a sociální prevence u ohrožených dětí a mládeže.

Ve středu 2. června 2021 se členové projektového týmu sešli online s více než 40 krajskými aktéry na pracovní skupině sociální začleňování a zaměstnanost působící pod Regionální stálou konferencí k oblasti nástrojů řešení sociálního vyloučení. Na této platformě bylo specifikováno, k čemu slouží sociální služby a sociální práce jako metoda v rámci řešení vyloučení z bydlení, z přístupu na trh práce či ze vzdělávání i to, jaký význam mají sociální služby pro klienta i pro společnost. U stanovování personálních kapacit sociálních pracovníků, pracovníků v sociálních službách či z dalších pomáhajících profesí se projektový tým snaží najít, co je ideální rozměr poskytované sociální podpory a co je jakési „nepodkročitelné minimum“ ve vztahu k vlivu na život podporované osoby.

V červenci, konkrétně 21., proběhlo setkání nad průřezovým tématem zaměstnanost a následovat bude finalizace textů do Strategie sociálního začleňování Libereckého kraje pro období 2021+. Během podzimu proběhne schvalování Strategie. V době implementace se pak projektový tým zaměří více na sběr a monitoring dat, která se ukazují jako nezbytná pro kvalifikované rozhodování o politikách sociálního začleňování jak na úrovni kraje,

obcí, tak poskytovatelů služeb, či donátorů.

Začátek prázdnin byl pro vzájemnou spolupráci s Olomouckým krajem příznivý. Podařilo se ujasnit si pravidla jejího fungování a vytvořit novou a zajímavou strukturu spolupráce. Utvořili jsme neformální „Akční skupinu“, jejímž cílem je naplnit body programového prohlášení Rady Olomouckého kraje v oblasti sociálního začleňování.

Akční skupina funguje pod záštitou pana náměstka Iva Slavotínka a úzce spolupracuje s Odborem sociálních věcí Olomouckého kraje. Struktura této skupiny je tvořena menšími týmy, do kterých se podle náplně a řešené problematiky zapojí konkrétní odborníci z dané oblasti. Skutečnost, že se odborníci budou zabývat daným přesně specifikovaným problémem, projektový tým vnímá jako silnou stránku celého fungování. Záměrem je, aby činnost vyústila v rychlá, pružná a přesná řešení.

S ohledem na skutečnost, že palčivých témat je mnoho, 22. června 2021 proběhla schůzka mezi členy projektového týmu a zástupci Olomouckého kraje, aby si společně vydefinovali priority spolupráce. Jako první tak bude společně řešena problematika zadlužení. Nutno podotknout, že v této oblasti spolupráce nezačíná na „zelené louce“, protože projektový tým již má danou oblast částečně prozkoumanou a zmapovanou.

Následně se bude spolupráce ubírat k oblasti dostupného a sociálního bydlení. Dalšími tématy jsou sociální podnikání a inovace v sociálních službách. Výstupem vzájemné spolupráce by měly být návrhy možných řešení ve zmíněných oblastech.

Aktivity „Inovačního projektu“ pro větší dostupnost bydlení směřovaly k ověření využitelnosti stávajícího majetku kraje a k zapojení kraje jako aktéra, který by se na rozšíření bytového fondu a na jeho správě přímo podílel. Předpokladem záměru byla spolupráce s obcemi tak, aby nedošlo k dotčení jejich působnosti. Pro přehled o potenciálně využitelném majetku byla provedena analýza dostupných údajů evidovaných katastrálními úřady. Postoje obcí k případnému zapojení kraje v oblasti bydlení byl zjišťován dotazníkovým šetřením CIRI. Z odpovědí obcí je o součinnost s krajem zřejmý překvapivě vysoký zájem, zejména o podporu při přípravě a realizaci investičních záměrů. Z přehledu majetku vyplývá, že kraj v omezené míře využitelnými prostředky disponuje. Projektový tým se dále zabýval způsoby participace kraje, financováním a formami případné správy vlastního segmentu bytového fondu. S výsledky dotazníkového šetření a s aktuálními pohledy byla seznámena „Platforma dostupného bydlení“ a některé dotčené útvary Královéhradeckého kraje. Naši partneři doporučují zapojení kraje spíše v rovině koordinační a podpůrné. V tomto duchu bude projekt dále směřován k obcím, které o spolupráci s krajem mají zájem.

V současné době také v projektu probíhají finální práce na dokumentu, který shrnuje přínosy sociálního bydlení pro obce. Jeho účelem je představení hlavních výhod, které poskytování sociálního a dostupného bydlení přináší na obecní úrovni. Při přípravě dokumentu bylo vycházeno zejména ze zkušeností obcí, které sociální bydlení na svém území zaváděly a z evaluačních zpráv jejich projektů. Dokument byl zpracován zejména s ohledem na obce v Královéhradeckém kraji. Výhody, které jsou v něm popsány však mají obecnější platnost a mohou být využity k diskuzi i v jiných regionech.

V Chomutově jsme se zaměřili zejména na monitoring vlastnických vztahů bytového fondu a na problematiku legislativy pomocí v hmotné nouzi.

Výsledky provedeného monitoringu vlastnických vztahů vypovídají o tom, že potíže,

do kterých se některé bytové domy vlivem tzv. obchodu s chudobou v předchozích letech dostaly, mohou i nadále potenciálně existovat. Signály, které by vzbuzovaly obavy z recidivy však prozatím nebyly zaznamenány. Předmětem analýzy byly bytové domy na sídlištích Březenská, Kamenná, Písečná, Zahradní a bytové domy ve východní části centra. Byty ve vlastnictví osob, které mají v majetku více bytů, s výjimkou města a družstev, představují podíl cca 1,3 % z celkového bytového fondu. V součtu se jedná o více než 300 bytů. V současné době probíhá terénní průzkum v lokalitách představujících potenciálně rizikové adresy.

Vyhlášení rozsáhlé bezdoplatkové zóny v roce 2018 postihlo plošně širší skupinu obyvatel města, včetně těch, kteří se na nežádoucích sociálních jevech nepodíleli a doplatky na bydlení potřebují. Doporučujeme proto s odstupem tří let přínosy a dopady bezdoplatkové zóny vyhodnotit a případně ověřit možnost uplatnění jiných nástrojů, které by usměrnily výši nájemného. Aktuálně uvažujeme o místní kategorizaci bytů, která by vzešla z dialogu města a zástupců pronajímatelů a nájemníků. Záměrem je dohoda o doporučené odůvodněné ceně nájmu umožňující identifikaci nájmu nepřiměřeně vysokých.

Datoví analytici projektu se již několik měsíců zabývají otázkami úspěšnosti v systému vzdělávání (předčasné odchody ze vzdělávání) a perspektivami vzdělávacího systému. Souběžně s tím datová sekce připravuje databázi vydaných opatření obecné povahy, kterými jsou vyhlášovány oblasti se zvýšeným výskytem sociálně nežádoucích jevů, tzv. „bezdoplatkové zóny“. V databázi tak budou k nalezení jak znění vydaných opatření, tak i informace o územích, ve kterých byla tato opatření vyhlášena. V souvislosti s tím spolupracuje Agentura s několika dalšími subjekty - Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy nebo s Úřadem práce.

Přestože synchronizace není vždy jednoduchá, nyní dochází k finální úpravě řady dat, jejichž zpřístupnění povede k lepšímu fungování veřejné správy. Konkrétní obsah bude dostupný přes portál AGIS, který nabídne ce-

lou řadu datových vrstev. V otázce, kolik dat je možné touto cestou uživatelům poskytnout, je datový tým limitován kapacitou systému. Z toho důvodu byl vytvořen seznam proměnných, které jsou pro uživatele nejdůležitější, resp. jsou jimi nejčastěji využívány. Zároveň se jedná o data, která je běžný uživatel systému schopen používat sám – bez pomoci analytiků s přepočtem či formátováním. Každému uživateli by tak mělo být jasné, odkud v systému dostupná data pochází, co zobrazují, jaká je jejich logika a k čemu jsou využitelná. Data budou v systému přibývat průběžně, tudíž se můžete na datový tým obracet s požadavky na další data (samozřejmě i s dotazy na ta stávající).

19. května 2021 proběhl *online workshop „Identifikace a analýza problémů, jejich příčin a s tím souvisejících potřeb“*. Lektorkou workshopu byla Mgr. Zuzana Stanková, Ph.D., která seznámila účastníky s nástroji analýzy a identifikace problémů. Následně účastníci v menších skupinách diskutovali, jaké všechny indikátory/identifikátory je možné v analýze sledovat a jakými kroky se při tvorbě analýzy postupuje. Během workshopu lektorka také představila využití analýzy rizik a zdrojů. Závěrem proběhla diskuze nad tvorbou strategie dosahování potřebných změn k řešení potřeb vytyčených analýzou. Presentace z workshopu je k dalšímu možnému využití dostupná [zde](#).

15. června 2021 se pod vedením Ing. Daniely Bednárikové uskutečnil *online seminář k tématu sociálního podnikání*. Během dopolední [úvodní prezentace](#) byli účastníci krátce seznámeni se základními oblastmi, v rámci kterých infrastruktura pro sociální podniky vzniká. Byly nastíněny nové trendy v dané oblasti a představeny příklady dobré praxe. Lektorka se v průběhu svého výkladu zaměřila zejména na: definice a právní rámec, financování, přístup na trhy (veřejné zakázky), podporu sociálního podnikání, vzdělávání a výzkum. Následovaly tři prezentace, jejichž cílem bylo účastníky seznámit s podporou sociálního podnikání ve vybraných krajích. V této části semináře vystoupila Ing. Jana Smetanová z [Královéhradeckého kraje](#),

Bc. Tereza Dostálová z [Pardubického kraje](#) a Ing. Michaela Novotná z [Jihočeského kraje](#), které se s účastníky podělily o své zkušenosti i plány. Před závěrečnou diskuzí vystoupila Mgr. Terézia Nežiková, vedoucí Oddělení projektů sociálního podnikání MPSV ČR, aby účastníkům podala základní informace o plánované podpoře sociálního podnikání.

28. června 2021 se uskutečnilo *třetí online setkání partnerů projektu*. Již tradičně akce účastníkům poskytla vhled do vývoje spolupráce s jednotlivými partnery projektu, přičemž tentokrát byla tematicky zaměřena primárně na oblast bydlení. Setkání tak otevřela prezentace Koncepce bydlení 2021+. Dále akce nabídla prezentaci o činnosti Platformy dostupného bydlení Královéhradeckého kraje; prezentaci kvantitativního sběru dat z oblasti bydlení, který byl na úrovni obcí realizován na podzim loňského roku v Libereckém kraji a v neposlední řadě představila probíhající výkup bytů v Chomutově. Diskuzní část setkání byla věnovaná otázce spekulantství v oblasti bydlení. Veškeré materiály z proběhlé akce jsou k dispozici [zde](#).

V současné době připravujeme akce, které v rámci projektu proběhnou po letní pauze. Na 15. září 2021 chystáme ve spolupráci s Centrem pro komunitní práci *workshop k tématu identifikace a analýzy problémů při mapování a budování sítí*. Akce bude zaměřena na konkrétní příklady z oblasti sociálního bydlení. Následně se 29. září 2021 uskuteční první *projektová konference*, která účastníky seznámí s průběžnými výstupy projektu. Obě výše zmíněné akce proběhnou v Akademii veřejného investování MMR v Praze (dále AVI). Těšit se můžete také na *workshop ke komunitní práci* (přesný termín a obsah bude upřesněn) a *workshop k tématu komunitního plánování sociálních služeb*, který se uskuteční 15. listopadu 2021 také v AVI. Mimo to připravujeme ve spolupráci s Krajským úřadem Libereckého kraje *čtvrté setkání partnerů*, které se uskuteční 29. listopadu 2021 v Liberci.

Bližší informace a pozvánky na chystané akce obdržíte e-mailem.

ZAUJALO NÁS

Jaké dopady měla pandemie Covid-19 na vyloučení z bydlení a mladé Evropany?

Evropská federace organizací pracujících s lidmi bez domova (FEANTSA) vydala v květnu 2021 již šestou pravidelnou zprávu Vyloučení z bydlení v Evropě 2021. Publikace, která je dostupná v angličtině a francouzštině, je složena ze čtyř tematických celků.

Úvodní část shrnuje *aktuální stav a vývoj bezdomovectví v EU*. Konstatuje mimo jiné, že zhruba 1 ze 100 Evropanů byl alespoň jednou za svůj život bez domova. Kriticky poukazuje jak na pokračující nárůst počtu osob bez domova ve většině evropských zemí, tak na stále větší využívání nouzových řešení bezdomovectví a přechodných ubytování (v případě Česka je poukázáno na devítinásobné zvýšení ve využití nocleháren). Zároveň zpráva uvádí pozitivní příklady – vedle Finska, kde počet osob bez domova klesá již několik let, je pozitivně uváděno také Dánsko, kde začal klesat počet osob bez domova ve *velkých městech*.

Následující část se specificky zaměřuje na *problém bezdomovectví a vyloučení z bydlení u mladých lidí*. Právě mladí lidé, kteří se osamostatňují od rodičů a hledají bydlení, jsou nejvíce zranitelní při ztrátě zaměstnání nebo nemožnosti zvyšovat si kvalifikaci. Pandemie Covid-19 navíc silně ovlivnila jak pracovní trh, tak možnosti studia. Dlouhodobě napjatá situace na evropských trzích s bydlením vedla i v předcházejících letech k mírnému nárůstu mladých ve věku 25-29 let, kteří bydlí se svými rodiči. Mediánový příjem pracujících ve věku 18-24 let je v řadě evropských velkoměst nižší, než nájem jednopokojového bytu, podíl chudých je mezi mladými ve většině zemí (s výjimkou např. Česka) vyšší, než v celkové populaci. Vedle specifických informací o bezdomovectví mladých lze v této části najít také celou řadu zajímavých poznatků o podobnostech a rozdílech situace v bydlení v různých evropských zemích. Jedním z uváděných témat je (ne)jistota právního vztahu k bydlení, zejména nájmu, u kterého jsou uvnitř Evropy velké rozdíly mezi např. Německem, kde průměrně trvá nájemní smlouva 11 let, a Británií, ve které je trvání nájmu přibližně 2,5 roku.

Třetí část nazvaná *Evropský index vyloučení z bydlení 2021 je obsáhlou analýzou bezdomovectví a vyloučení z bydlení*, která se opírá zejména o celoevropské standardizované zjišťování příjmů a životních podmínek domácností známé jako SILC. Vedle srovnání evropských zemí v řadě dílčích indikátorů obsahuje také profily shrnující situaci vybraných zemí. Česko, i přes většinou nízké hodnoty podílu (energeticky) chudých nebo přelidněných domácností, patří mezi země s vysokým zatížením chudých domácností náklady na bydlení. Čeští chudí tedy platí za bydlení relativně více, než je evropský průměr.

Poslední část se zaměřuje na představení aktuální legislativy zaměřené na regulaci výše nájmu v

různých státech a regionech, pokud je na ně taková pravomoc přenesena. Do českého mediálního prostoru se dostaly dílčí zprávy o regulaci nájmu v Berlíně, zde je však spektrum diskutovaných příkladů mnohem širší a zahrnuje také další spolkové země Německa, Francii, Dánsko, Katalánsko nebo region Bruselu a také některé rozsudky Evropského soudu pro lidská práva.

Proběhla konference „Překážky v návratu lidí bez domova do bydlení. Řešení rozsáhlých rozhodovacích úloh ve veřejné správě“

Centrum pro sociální a ekonomické strategie Univerzity Karlovy pořádalo na přelomu let 2020 a 2021 aktivity spojené s konsensuální konferencí zaměřené na velmi aktuální oblast bezdomovectví a jeho ukončování. Cílem konference bylo v moderované diskuzi hledat společně sdílený návrh na efektivní řešení návratu lidí bez domova do bydlení a zároveň ověřit u nás jen zřídka uplatňovanou metodu konsensuální konference tak, aby mohla být aplikována i na jiné rozsáhlé rozhodovací úlohy ve veřejné správě.

Vlastní dvoudenní online výměně názorů, která proběhla 25. – 26. března 2021, předcházela příprava zhruba dvou desítek podkladových studií od zúčastněných odborníků z veřejné správy, neziskového sektoru i akademických institucí. Tyto studie byly východiskem vlastní diskuze a jedním z podkladů, které měla odborná porota konference k dispozici pro svůj „výrok“, který byl představen na semináři 27. května 2021.

Vedle širokého spektra zúčastněných aktérů a důkladnosti přípravy, která velmi přispívala k věcnému a kultivovanému průběhu diskuze, je metoda konsensuálních konferencí specifická také využitím zpravodajů, kteří přenášejí výstupy z dílčích diskuzí k ostatním účastníkům a také ke členům poroty, jejichž úkolem je ze získaných podkladů a diskuzí formulovat konsensuální výrok, který by v sobě měl zahrnovat diskutované relevantní perspektivy.

Všechny materiály jsou dostupné [zde](#) a připravováno je také jejich vydání ve spolupráci Univerzity Karlovy a Ministerstva pro místní rozvoj.

Proběhl „Týden Housing First“

Na konci roku 2018 Ministerstvo práce a sociálních věcí vyhlásilo výzvu č. 108 OPZ na podporu přístupu *Housing First* („Bydlení především“). Tento specifický koncept řešení bytové nouze osob bez domova vychází z myšlenky, že bydlení je základní lidské právo a že důstojný domov je podmínkou kvalitního života. Cílem projektů a programů *Housing First* je pomocí nejohroženějším skupinám osob (lidem žijícím dlouhodobě bez přístřeší, závislým, lidem duševně nemocným atp.) získat a udržet si bydlení (více informací o principu *Housing First* v České republice je k dispozici [zde](#) a [zde](#)).

O dotaci z výše zmíněné výzvy mohly žádat obce, subjekty zřizované obcemi nebo nestátní neziskové organizace. Celkem 15 projektů nezávislí odborníci vyhodnotili jako kvalitně připravené projekty, které si zaslouží finančně podpořit. V červenci roku 2019 tak nezisková organizace Romodrom započala první projekt *Housing First* z dané výzvy. V současné době je v České republice realizováno 13 projektů *Housing First* financovaných Ministerstvem práce a sociálních věcí.

U příležitosti druhého výročí těchto projektů připravilo Ministerstvo práce a sociálních věcí v rámci projektu „Podpora sociálního bydlení“ sérii webinářů, přednášek, informačních videí a benefičních koncertů nazvanou „Týden Housing First“. Akce proběhla od 14. do 18. června 2021 a jejím cílem bylo představit výsledky jednotlivých projektů a celkově přiblížit dané projekty veřejnosti. „Týden Housing first“ tak nabídl inspirativní rozhovory s realizátory projektů, webinář s britskou expertkou Jo Prestige o trauma-zohledňujícím přístupu při práci s lidmi bez domova, webinář „Chudoba a její podoba“ s Danielem Prokopem a mnoho dalšího. Výtěžek benefičních koncertů, které se v rámci „Týdne Housing First“ uskutečnily, putoval na podporu pražských organizací Drop In, Armáda spásy, K srdci klíč a Jako doma, které pomáhají lidem bez domova.

Proběhlé akce lze zpětně zhlédnout na [YouTube kanálu projektu](#).

Aktualizace Mapy nezaměstnanosti a sociální nejistoty

V dubnu letošního roku publikovala výzkumná organizace Centrum pro společenské otázky - SPOT aktualizaci [Mapy nezaměstnanosti a sociální nejistoty](#) pro rok 2020. Výzkum mapuje dopady pandemie Covidu-19 na prekérní práci, vývoj nezaměstnanosti a sociálních dávek, nastavení systému sociální ochrany i dotačních a kompenzačních podpor během pandemie. V mapě lze najít unikátní informace o vývoji nezaměstnanosti a chudoby již od roku 2006.

S daty, jež vychází ze zdrojů Ministerstva práce a sociálních věcí (systémy využívané Úřadem práce ČR) a Českého statistického úřadu (Sčítání lidu, domů a bytů 2011) lze v mapách pracovat na různých územních úrovních: od krajů, přes okresy, obce s rozšířenou působností, pověřené obecní úřady až po obce. Sledovat lze indikátory v základních oblastech nezaměstnanosti (celkové, dlouhodobé, krátkodobé, sezónní a nezaměstnanosti dle pohlaví, věku a vzdělání), hmotné nouze (příjemci příspěvku na živobytí, domácnosti s dětmi a bez dětí pobírající příspěvek na živobytí) a souvisejících jevech (exekucích, sankčních vyřazeních z evidence Úřadu práce ČR a změnách počtu obyvatel obcí). Celkové výsledky mapování za rok 2020 ukazují paradoxní jev - nezaměstnanost v České republice sice vzrostla, a to až na úroveň v roce 2017, čerpání sociálních dávek tomuto vývoji však neodpovídá a naopak stagnuje či klesá. Některé dávky byly dokonce čerpány v menší míře než v předchozích letech, například příspěvek na bydlení.

[Doprovodná analýza](#) pak ukazuje jednotlivá zjištění v detailnějších souvislostech. Z hlediska práce s daty o sociálním vyloučení a začleňování je důležité zmínit zjištění, že počty pandemií nejhůře zasažených lidí v prekarizovaných (nejistých) pracích, tedy typicky OSVČ a osob pracujících na dohody o provedení práce, se do statistik nezaměstnanosti často nepromítnou. Lidé v těchto situacích často nežádají o sociální dávky, nebo jsou v přístupu k nim omezeni.

Akční plán pro Evropský pilíř sociálních práv

Evropská unie v posledních letech zaměřuje svoji pozornost stále výrazněji na oblast sociálních věcí. V uplynulých měsících proběhlo v této souvislosti několik zajímavých událostí. V březnu Evropský parlament schválil [Akční plán pro Evropský pilíř sociálních práv](#) předložený Evropskou komisí. Akční plán stanovuje tři cíle a související priority, kterých by mělo být dosaženo do roku 2030: 1. minimálně 78% zaměstnanost obyvatelstva v aktivním věku s důrazem na snížení rozdílu v zaměstnanosti žen a mužů, zvýšení poskytování formálního předškolního vzdělávání a péče a snížení míry mladých lidí ve věku 15 – 29 let, kteří nejsou zaměstnaní ani se neúčastní vzdělávání nebo odborné přípravy; 2.

minimálně 60% účast dospělých osob na odborné přípravě – tento cíl se zaměřuje na problematiku zaměstnatelnosti, proto je uváděný do kontextu se zvyšováním digitálních dovedností a omezením tzv. předčasných odchodů ze vzdělávání a zvyšováním účasti na vyšším sekundárním vzdělávání; 3. snížení počtu osob ohrožených chudobou nebo sociálním vyloučením nejméně o 15 milionů s důrazem na vymanění dětí z chudoby. Komise v Akčním plánu také navrhuje revidovaný srovnávací přehled sociálních ukazatelů, který najdete [v přílohách dokumentu](#).

Akční plán byl podkladem pro květnový [Sociální summit v portugalském Portu](#) navazující na summit z roku 2017, na kterém Rada EU, Evropská komise a Evropský parlament společně představily [Evropský pilíř sociálních práv](#) a 20 zásad, které jsou považovány za „vodítko, jak postupovat, abychom dospěli k silné sociální Evropě, která bude spravedlivá, inkluzivní a s velkým množstvím příležitostí“.

1. července 2021 vstoupil v platnost nový [Evropský sociální fond plus](#) (ESF+) na období 2021-2027, který je považovaný za prostředek naplňování Evropského pilíře sociálních práv. Prioritní oblasti podpory z ESF+ jsou: podpora mladých lidí v oblasti vzdělávání, kvalifikace a zaměstnanosti; boj proti dětské chudobě; podpora prohlubování dovedností a změny kvalifikace; budování kapacit sociálních partnerů a organizací občanské společnosti; prohlubování mezistátní spolupráce v sociálních inovacích a přímá podpora sociálních inovací skrz [Program EU pro zaměstnanost a sociální inovace](#).

S Akčním plánem pro evropský pilíř sociálních práv souvisí také [vznik evropské platformy pro boj proti bezdomovectví](#) na červnové konferenci na vysoké úrovni v Lisabonu. Zástupci evropských institucí, vlád jednotlivých členských států a občanské společnosti společně podepsali [Lisabonskou deklaraci o vzniku platformy](#), jejíž zřízení vychází z ustanovení Akčního plánu Evropského pilíře sociálních práv a stanovuje společné cíle v této oblasti. Signatáři deklarace budou „společně pracovat na ukončení bezdomovectví do roku 2030“. Na konferenci byly také uděleny ceny za projekty zaměřené na ukončování bezdomovectví, které byly podpořené z ESF. První cenu si odnesl projekt „Housing first v Moravskoslezském kraji“ realizovaný organizací Romodrom v partnerství s organizací Nová možnost.

Speciální číslo časopisu Česká kriminologie

Začátkem letošního července vydala Česká kriminologická společnost speciální číslo odborného časopisu Česká kriminologie zaměřeného na reflexi oficiálních statistik kriminality v České republice. Číslo v šesti článcích, čtyřech esejích a dvou rozhovorech čtenáře seznamuje s aktuálním stavem veřejně dostupných dat o trestné činnosti, jejich případnými limity a možnostmi zkvalitnění.

Průnik s tématy řešenými Agenturou pro sociální začleňování tvoří primárně téma bezpečnosti. Z hlediska využití administrativních dat (potenciálně užitečné pro evidence-based přístup k tvorbě politik mj. sociálního začleňování) lze upozornit konkrétněji např. na texty o práci s daty o obětech trestné činnosti, vězeňství, o vynucování práva a souvislostí s drogovými politikami.

Číslo k přečtení naleznete [zde](#).

PETER HANČIN

Peter Hančín působí šest let na pozici krajského koordinátora pro záležitosti romské menšiny pro Moravskoslezský kraj. Vystudoval sociální politiku a sociální práci a politologii na Masarykově univerzitě v Brně.

Jak jste se ke své práci dostal a jak dlouho ji děláte?

Pracuji již šestým rokem na pozici referenta pro sociální služby, který je pověřený agendou krajského koordinátora pro záležitosti romské menšiny. Zákon o krajích tuto agendu kraji ukládá a Moravskoslezský kraj, stejně jako ostatní kraje, zákon samozřejmě ctí. Předtím jsem pracoval v registrované sociální službě jako vedoucí služby. Primární cílovou skupinou této služby byli potřební a sociálním vyloučením ohrožení Romové.

S kým ve své práci přicházíte do styku, kdo se na vás obrací? Co je hlavní náplní vaší práce?

Už z názvu mé pozice je zřejmé, že řeším záležitosti v oblasti romské integrace na území Moravskoslezského kraje. Mým primárním úkolem je být v kontaktu s lidmi, kteří mají na obcích svěřenou agendu romských záležitostí, naslouchat jejich potřebám a snažit se na jejich potřeby reagovat. Dal-

ším úkolem je podporovat jak aktivity registrovaných sociálních služeb, které činí kroky na podporu romské menšiny, tak samozřejmě organizací, které se zájmově profilují jako romské a proromské. Naslouchat jim, sledovat jejich činnost a po úřední linii jim být nápomocný.

Jak vypadá vaše každodenní agenda?

To asi nelze říct. Systémové zabezpečení krajských koordinátorů v ČR funguje tak, že každý kraj má určenou osobu, která je pověřena touto agendou, případně je přímo koordinátorem. Tito koordinátoři jsou financováni prostřednictvím dotačního titulu Úřadu vlády, za což jsme velmi vděční. Běžná agenda je velmi pestrá. Je vždy ovlivněna tím, co se právě děje – v tom je má práce podobná terénním službám. Někdy vám už od rána zvoní telefon, někdy musíte řešit například kontroly, dotace, vyjednávání se službami o potřebnosti či dostupnosti služeb, řešíte

schůzky s klienty. Minimálně z mého pohledu neexistuje nic jako typický den romského koordinátora.

Jak se vaše pracovní aktivity proměnily s příchodem pandemie?

Musím říct, že se to v jednotlivých vlnách pandemie značně lišilo. Loni, v první vlně, vzhledem k panujícím obavám z toho, že do Moravskoslezského kraje zamíří lidé ze zahraničí, kteří nebudou mít kde trávit karanténu a budou bez prostředků, typicky vracející se ze Spojeného království, jsme se věnovali zabezpečení ubytování těchto lidí, aby nezůstali bez střechy nad hlavou. Naštěstí těchto případů bylo minimum – v drtivé většině měli lidé, kteří se vrátili, kam jít. Jelikož jsem zařazen na odboru sociálních věcí, tak mohu říct, že naše agenda je pandemií zasažena výrazně. Na jaře tohoto roku byla část kapacity věnována zabezpečení vakcinace, rozvozu ochranných pomůcek a vakcín pro sociální služby a koordinaci těchto

aktivit.

Narážíte ve své práci, mimo koronavirové krize a souvisejících omezení, na nějaké překážky?

Velký dík patří vedení kraje a vedení odboru, například pan náměstek pro sociální oblast Jiří Navrátil, který je jako zástupce Komise rady Asociace krajů zároveň členem Rady vlády pro záležitosti romské menšiny, sleduje romskou problematiku poměrně bedlivě a je angažovaný v mnoha aktivitách a bez podpory ze strany vedení by nebylo možné realizovat některé aktivity ve prospěch potřebných, potažmo Romů.

Máte v současnosti i nějaké aktuální, inovativní momenty, které vám dělají radost?

Moravskoslezský kraj dlouhodobě realizuje individuální projekty. Z pozice koordinátora jsem dlouhodobě angažovaný jako odborný garant v projektech na podporu komunitní práce. V rámci projektu máme fungující Centrum metodické podpory komunitní práce. V současnosti metodicky podporujeme komunitní centra v obcích, připravujeme další navazující aktivity, máme [web](#), kde zveřejňujeme pravidelně materiály na podporu komunitní práce. Máme zveřejněná animovaná videa o komunitní práci a připravujeme manuál komunitní práce.

Je něco, co by vám práci mohlo ulehčit?

Situace romské menšiny v ČR není jednoduchá. Ze strany majoritní společnosti jsou Romové nahlíženi jako jednolitá skupina, která je charakteristická pouze koncentrací sociálně negativních jevů a různých problémů. To však vůbec

není pravda. My jsme velmi rádi že v současnosti probíhá emancipace zejména mladých lidí, kteří získali vzdělání a snaží se na sobě pracovat a také se angažují ve prospěch romské menšiny. Naším cílem je sloupnout nálepku Romů jako koncentrovaných problémů a sociálního vyloučení tak, aby byli vnímáni jako standardní etnická nebo národnostní menšina, která je integrální součástí České republiky. Samozřejmě je potřeba, aby se na tom podíleli i oni sami. Každopádně uvidíme, jak například dopadne realizované sčítání lidu.

Jaká data jsou pro vaši práci relevantní?

V tomto bohužel narážíme na zásadní problém – v souladu s legislativou nelze shromažďovat adresně etnická data. Nemáme žádná relevantní data pouze o romské menšině. Můžeme mít data vázaná na problematiku sociálního vyloučení a pak můžeme predikovat, že se v nějaké části mohou týkat romské menšiny. Pracujeme s kvalifikovanými odhady, což je dosti efemérní pojem. V současnosti by měly probíhat minimálně dva výzkumy, VÚPSV v Brně a výzkum Sociologického ústavu AV ČR konkrétně zaměřený na Romy v území. Jako krajský koordinátor jsme dlouho zdůrazňovali, že je potřeba srovnat kvalifikované odhady se skutečným stavem. To je samozřejmě složitá problematika, protože tyto výzkumy pracují se sebeidentifikací – Romové se musí k této identitě sami přihlásit. Na jednu stranu může být problematické snažit se Romy spočítat, na druhou stranu to lze považovat za relevantní, protože jsou na tato zjištění vázány možnosti adresné podpory,

směřované k Romům. Tato problematika je na širší debatu v kontextu dalších skutečností a rozhodně nemůžu říct, že by na to převládal nějaký jednotný názor.

Pracujete při výkonu vaší pozice koordinátora pro záležitosti romské menšiny nějakým způsobem s daty? Lze říct, jak by se s nimi dalo pracovat lépe?

S daty pracujeme tak, že se pro účely [Zprávy o stavu romské menšiny](#) každoročně zpracovávají krajské zprávy o stavu romské menšiny. Má role jako krajského koordinátora spočívá zejména v komunikaci s romskými poradci obcí s rozšířenou působností v Moravskoslezském kraji. Na otázky celkového počtu Romů dostáváme data založená na kvalifikovaných odhadech. Některá data, např. podíl sociálně vyloučených romských žen, jsou skutečně těžko dohledatelná a musíme spoléhat na místní znalost pracovníků obcí. Na druhé straně poměrně velmi dobře lze vyčíslit podíl Romů zasažených sociálním vyloučením, protože máme k dispozici data o podpořených osobách ze sociálních služeb. Co nám tato data ale říkají o romské menšině jako takové? Prakticky nic – lze je sice sesbírat relativně snadno, jsou to nicméně data o sociálním vyloučení, a ne o Romech jako takových. Nechtěným důsledkem jejich zveřejnění je pak paradoxně přispění k obrazu romské menšiny jako homogenní sociálně vyloučené populace.

Když se ještě vrátíme k pandemii covid-19, jaký dopad může mít na vaši práci a cílovou skupinu?

Osobně mám obavu, že Romové

můžou být zasaženi výrazně, protože společnost bude čelit jiným problémům. Moravskoslezský kraj se však Romům věnuje dlouhodobě a intenzivně a to nejenom v oblasti sociálních služeb či v souvislosti se sociálním vyloučením. Kraj dlouhodobě podporuje například sociální podnikání, kulturní aktivity a další oblasti, kde vnímá potřebu a zájem ze strany Romů. Byla by také škoda nepokračovat v rozběhnutých procesech – například v romském vzdělávání. V porovnání s minulostí máme více romských vysokoškoláků, kteří nejen absolvovali vysokoškolské vzdělávání, ale kteří se začínají výrazněji prosazovat, deklarovat svůj „Romípen“ a angažovat se ve prospěch romské menšiny. Tito lidé budou potřebovat podporu úplně jiného typu, než jakou můžou dle legislativy sociální služby poskytovat. Sociální služby mají reagovat na nepříznivou sociální situaci klienta po nezbytně dlouhou dobu, zatímco proces „emancipace“ je v tomto jiný. Ve Strategii podpory rozvoje romských komunit Moravskoslezského kraje pracujeme s existencí vícero různých skupin, které se liší původem, vzděláním, svým vztahem a způsobem spolupráce s majoritní společností. Tuto různorodost a diverzifikovaný přístup chceme podporovat a reagovat individuálně na jejich odlišné potřeby.

Uvedl byste nějaký příklad těchto rozdílných potřeb a přístupů?

Romové, kteří budou chtít uspořádat kulturní setkání či festival mají odlišné potřeby než romská rodina, která je zadlužená nebo ohrožená ztrátou bydlení. Moravskoslezská Strategie podpory rozvoje romských komunit tak zahrnuje

podporu vzdělávání, sociálních služeb a podporu navazujících aktivit. Cílem není, aby klienti byli v péči sociálních služeb po celý život. Dále vnímáme, že mnoho organizací a aktivit se zaměřuje na integraci Romů, ale změně postoje majority je věnováno málo pozornosti. Dlouhodobě podporujeme komunitní práci – chceme se Romů ptát, jestli vůbec o služby, pomoc či spolupráci stojí, protože je jejich právem odmítnout je. Pokud budou lidi aktivní a budou něco chtít dělat, jsme zde od toho, abychom jim zabezpečili systémovou podporu – a tato nesmí být náhodná, ale transparentní, stejná pro všechny a spravedlivá.

Závěrem dovolte hypotetickou otázku. Čemu byste se rád věnoval v řešení problémů, které jste načrtli, pokud by vám nestála v cestě omezení financí a času?

Bez aktivního zapojení Romů samotných bude jakékoli úsilí promarněná příležitost. To prostě nejde. Sami Romové však čelí množství předsudků a mají to těžké nejen vůči majoritě, ale i uvnitř komunit. Co zde dlouhodobě chybí, je něco, co bych nazval „rychlé peníze“. Nemám na mysli velké částky, naopak, relativně malé dostupné finanční prostředky určené na adresnou podporu malých, konkrétních a smysluplných projektů, například mikrogranty určené právě aktivním Romům, kteří mají chuť něco dělat.

To jsou výstižná slova na závěr. Děkujeme za rozhovor a přeje-me vám, ať se vám při naplňování vaší agendy daří.

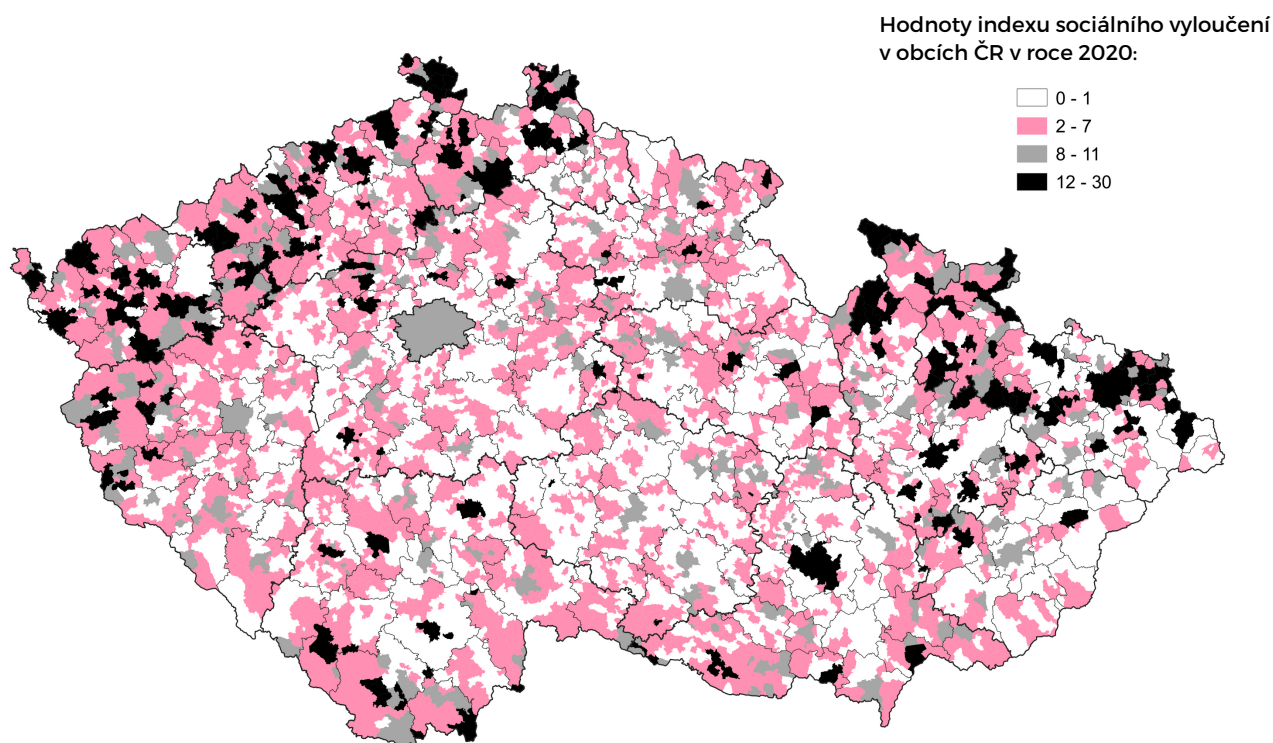
Z AGENTURY

Index sociálního vyloučení 2020 je na světě

V rámci projektu „Systémové zajištění sociálního začleňování“, reg. č. projektu CZ.03.2.63/0.0./0.0/15_030/0000605 financovaného Evropským sociálním fondem prostřednictvím Operačního programu Zaměstnanost byl datovými analytiky dokončen *výpočet indexu sociálního vyloučení za rok 2020*. S ohledem na pandemii covid-19, která ovlivňovala společnost i ekonomiku po většinu roku, se jednalo o napjatě očekávaná data.

Z dílčích indikátorů, ze kterých je index složen, došlo k poklesu v případě exekucí, což může souviset se změnami v legislativě a rozšiřováním dluhového poradenství. V případě dávek příspěvku na živobytí a příspěvku na bydlení jejich vliv na hodnoty indexu stagnoval. Významněji než v roce 2019 se na hodnotě indexu podílí nedokončování základního vzdělání a dlouhodobá nezaměstnanost nad 6 měsíců.

Celková hodnota indexu sociálního vyloučení za rok 2020 oproti roku 2019 stoupla, tj. v meziročním srovnání došlo v České republice ke zvýšení rozsahu sociálního vyloučení. Níže přiložená mapa zobrazuje celkové hodnoty indexu sociálního vyloučení na úrovni obcí za rok 2020.

Proběhlo několik zajímavých konferencí

Kolegové z projektu „Inkluzivní a kvalitní vzdělávání v územích se sociálně vyloučenými lokalitami“, reg. č. projektu CZ.02.3.62/0.0/0.0/15_001/0000586 financovaného Evropským sociálním fondem prostřednictvím Operačního programu Výzkum, vývoj a vzdělávání uspořádali 19. května 2021 další ze série online konferencí s názvem „Rovné podmínky ve vzdělávání v kontextu Karlovarského kraje“. Videozáznam z konference je k dispozici [zde](#). Následně se v rámci výše zmíněného projektu uskutečnila 9. června 2021 konference nazvaná „Škola jako druhá rodina. Budování vztahů ve škole a se školou“. Videozáznam z akce můžete zhlédnout [zde](#).

Také v rámci projektu „Systémové zajištění sociálního začleňování“, reg. č. projektu CZ.03.2.63/0.0./0.0/15_030/0000605 financovaného Evropským sociálním fondem prostřednictvím Operačního programu Zaměstnanost se od vydání minulého čísla newsletteru uskutečnilo několik online konferencí. 25. května 2021 se konala „Konference DLUHY 21“, jejíž výstupy naleznete [zde](#). Výše zmíněný projekt 14. června 2021 nabídl konferenci „Zaměstnanost a předčasné odchody mladých lidí ze vzdělání“. Výstupy z ní jsou k dispozici [zde](#). Následně se 29. června 2021 uskutečnila konference s názvem „Datastory: Role výzkumů v politikách sociálního začleňování“. Výstupy z akce jsou k dohledání [zde](#).

Pro více informací o probíhajících akcích v rámci jiných projektů sledujte [web Agentury](#).

Byla vydána specifická část Metodiky koordinovaného přístupu k sociálnímu vyloučení

Metodika koordinovaného přístupu k sociálnímu vyloučení (Metodika KPSV 2021+) je základní dokument, který upravuje spolupráci v rámci koordinovaného přístupu k sociálnímu vyloučení 2021+ (KPSV 2021+), což je nástroj vládní politiky, který slouží k podpoře vyšších a základních územně samosprávných celků vč. jejich sdružení (územní celky) a jejich klíčových partnerů. Více informací o KPSV 2021+ je k dispozici na [webu Agentury](#), jež je ve spolupráci s Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy ČR, Ministerstvem práce a sociálních věcí ČR a Úřadem vlády ČR pověřena implementací KPSV 2021+.

Metodiku KPSV 2021+ tvoří dvě části:

- [Obecná část Metodiky KPSV 2021+](#), která popisuje základní nastavení spolupráce Agentury s územními celky a dalšími subjekty, základní postupy pro tvorbu politik sociálního začleňování a jejich implementaci s podporou finančních prostředků z fondů Evropské unie. Tato část byla schválena usnesením vlády č. 322 ze dne 29. března 2021.
- [Specifická část Metodiky KPSV 2021+](#) jakožto prováděcí dokument, který konkretizuje a popisuje vstup do KPSV 2021+ a věnuje se popisu činností a výstupů spolupráce s územními celky a jejich klíčovými partnery. Je vydána rozhodnutím ministryně pro místní rozvoj ze dne 7. června 2021.

Více informací k samotné metodice je k dohledání na [webu Agentury](#).

KONTAKTY

INISZ CV KHK OLK LBK

Spolupráce s Libereckým krajem

Ivana Hrubá

+420 720 950 066

ivana.hrub@mmr.cz

Spolupráce s Olomouckým krajem

Veronika Žáková

+420 775 096 716

veronika.zakova@mmr.cz

Spolupráce s Královéhradeckým krajem

Pavel Vermach

pavel.vermach@mmr.cz

Spolupráce s městem Chomutov

Pavel Vermach

pavel.vermach@mmr.cz

Newsletter

Eliška Buociková

+420 704 646 249

eliska.buocikova@mmr.cz

pravidelný odběr - [přihlášení](#)